

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

Кафедра обліку і аудиту

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до підготовки і проведення комплексного державного іспиту для
студентів денної та заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного
рівня «Магістр» спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит»**

Мелітополь – 2015

УДК656.7: 658.5 (076.5)

Викладено методичні рекомендації до підготовки і проведення комплексного державного іспиту для студентів денної та заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» спеціальності 8.030 509 01 «Облік і аудит»

Укладачі: к.е.н., доценти: Левченко О.П., Голуб Н.А., Сахно Л.А., Кучеркова С.О. За редакцією д.е.н., проф. Синяєвої Л.В.

Рецензент: д.е.н., професор Т.І.Яворська

Рекомендовано кафедрою обліку і аудиту,
протокол № 4 від 3 листопада 2015 р.

ЗМІСТ

I. Підготовка до комплексного державного іспиту за фахом «Облік і аудит»	4
1.1. Вихідні положення Стандарту вищої освіти МОН України про комплексний державний іспит за фахом «Облік і аудит»	4
1.2. Цілі й функції комплексного державного іспиту за фахом «Облік і аудит»	4
1.3. Загальні вимоги до організації комплексного державного іспиту за фахом «Облік і аудит» в ТДАТУ	5
1.4. Формування Державних екзаменаційних комісій (ДЕК).....	..6
1.5. Про перелік документів та їх підготовку для ДЕК.....	...6
1.6. Розклад держіспиту та формування складу екзаменаційних студентських груп.....	...6
1.7. Вибіркова тематика оглядових лекцій.....	...7
1.8. Методика проведення консультацій (індивідуальних і групових)..8
1.9. Методичні рекомендації з підготовки екзаменаційних питань..... 9
1.10. Підготовка та характер екзаменаційних білетів.....	.10
II. Організація і проведення комплексного державного іспиту за фахом	10
2.1. Вихідні вимоги Тимчасового положення про комплексний держіспит за фахом «Облік і аудит» в ТДАТУ.....10
2.2. Методичні поради студенту з підготовки відповідей на питання екзаменаційного білету.....	..11
2.3. Про форму проведення комплексного державного іспиту.....	11
2.4. Єдині критерії екзаменаційних оцінок і методика оцінки результатів комплексного державного іспиту.....	12
2.5. Оформлення результатів комплексного держіспиту.....14
III. Підведення підсумків комплексного держіспиту.....	14
3.1. Методика аналізу та об'ява результатів комплексного держіспиту....	14
3.2. Звіт про результати комплексного держіспиту.....	15
3.3. Реалізація висновків і рекомендацій Державної екзаменаційної комісії....	.15

I. ПІДГОТОВКА ДО КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ ЗА ФАХОМ «ОБЛІК І АУДИТ»

1.1. Вихідні положення Стандарту вищої освіти МОН України про комплексний державний іспит за фахом «Облік і аудит»

Відповідно до Стандарту вищої освіти МОН України у ТДАТУ вибрано структуру завдань державної атестації випускників згідно з наступним варіантом: комплексний державний іспит за фахом.

Комплексний державний іспит за фахом «Облік і аудит» включає завдання з нормативних дисциплін «Організація бухгалтерського обліку», «Організація і методика аудиту», «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством», «Облік і звітність за міжнародними стандартами» за вибором ТДАТУ.

1.2. Цілі й функції комплексного державного іспиту

Комплексний державний іспит за фахом «Облік і аудит» повинен визначати рівень засвоєння студентами матеріалів наведених вище облікових дисциплін, вміння самостійно заповнювати й опрацьовувати первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, необхідні форми фінансової звітності, проводити розрахунки, аналізувати таблиці, активно використовувати набуті знання у своїй професійній та суспільній діяльності.

Комплексний державний іспит за фахом «Облік і аудит» є складовою частиною завершального етапу підготовки магістрів за напрямом 8.030.509 01 «Облік і аудит».

Цілі комплексного державного іспиту зумовлюють і його функції. Головною з них є контроль та оцінка рівня економічних знань, отриманих студентом протягом всіх років навчання.

Реалізація цієї функції припускає перевірку методологічних та теоретичних принципів, проблем і положень наведених вище облікових дисциплін, а також вміння їх використовувати у практичній діяльності.

Особливу увагу необхідно приділяти виявленню знань та вмінь студента аналізувати і критично оцінювати існуючу систему організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

Важливе значення має функція виявлення навичок вирішення практичних завдань, конкретного аналізу проблемних ситуацій на рівні підприємства.

Комплексний державний іспит виконує ще й важливу виховну функцію. У конкретному вираженні вона виявляється у вмінні студента самостійно, логічно й послідовно обґрунтовувати свою оцінку з організації бухгалтерського обліку, здійснювати самоконтроль та критично оцінювати власні знання і навички.

Комплексний державний іспит за фахом «Облік і аудит», за умов всебічного аналізу його результатів, дозволяє найбільш вичерпно з'ясувати позитивний досвід та недоліки в організації, змісті й методиці викладання фахових облікових дисциплін, а також самостійної роботи студентів.

Все це дає можливість визначити конкретні заходи щодо удосконалення викладання фахових облікових дисциплін, накреслити шляхи поліпшення взаємозв'язку та спадкоємності у їх викладанні.

Таким чином, комплексний державний іспит в значно більшій мірі, ніж курсові іспити, є засобом всебічного впливу на особистість студента і має контрольну, пізнавальну та виховну функції.

1.3. Загальні вимоги до організації державного іспиту за фахом «Облік і аудит» в ТДАТУ

Організаційна підготовка до комплексного державного іспиту за фахом проводиться згідно з розпорядженням ректора університету. Кафедра обліку і аудиту разом з навчальним відділом, деканатом факультету економіки та бізнесу організує підготовку до комплексного державного іспиту за фахом за заздалегідь розробленим планом.

Для підготовки і складання державних іспитів організовано читання

оглядових лекцій, проведення групових та індивідуальних консультацій.

1.4. Формування Державних екзаменаційних комісій (ДЕК)

Прийом комплексного державного іспиту за фахом здійснюється Державною екзаменаційною комісією. Державна екзаменаційна комісія формується щорічно на період проведення іспиту в межах Державної екзаменаційної комісії за спеціальністю з числа професорсько-викладацького складу кафедри обліку і аудиту в кількості чотирьох осіб на чолі з головою – висококваліфікованим фахівцем в області бухгалтерського обліку підприємства, який має вчений ступінь та звання. Персональний склад комісії затверджується ректором університету не пізніше як за місяць до початку державного іспиту. Голова Державної екзаменаційної комісії з комплексного державного іспиту за фахом затверджується ректором за узгодженням з деканом, навчальним відділом.

1.5. Про перелік документів та їх підготовку для ДЕК

До Державної екзаменаційної комісії до початку іспиту подаються такі документи:

- наказ ректора (декана факультету економіки та бізнесу) про допуск студентів до державного іспиту;
- довідка про виконання студентами навчального плану й отримані ними оцінки з теоретичних дисциплін, курсових робіт тощо.

Для оформлення протоколів Державної екзаменаційної комісії призначається технічний секретар.

1.6. Розклад комплексного держіспиту та формування складу екзаменаційних студентських груп

Розклад комплексного державного іспиту складається деканатом факультету економіки та бізнесу разом з навчальним відділом університету за участю кафедри обліку і аудиту, затверджується проректором університету

з навчальної роботи і доводиться до відома всіх учасників державного іспиту не пізніше як за місяць до його початку.

Списки навчальних груп складаються деканатом відповідно до затвердженого розкладу. Кожна ДЕК приймає за день тільки одну екзаменаційну групу у кількості 10 осіб.

Для складання державного іспиту навчальним відділом університету спеціально виділяються і закріплюються постійні аудиторії для проведення ДЕК.

1.7. Вибіркова тематика оглядових лекцій за фахом «Облік і аудит»

Оглядові лекції за фахом «Облік і аудит» під час підготовки до комплексного державного іспиту не повинні бути:

- простим повторенням прочитаних раніше тем з визначених дисциплін;
- коротким та поверховим викладенням програмних тем навчальних курсів;

- відповідями на питання екзаменаційних білетів.

Лектору рекомендовано будувати лекції на таких засадах:

- лекції повинні мати цілеспрямований, методологічний характер з використанням наукових засад побудови бухгалтерського обліку, залученням актуального практичного матеріалу;

- важливо охарактеризувати системний підхід до опрацювання і використання фундаментальних основ обліку;

- розкрити спадкоємність та взаємозв'язок дисциплін, питання програм яких включені до комплексного державного іспиту за фахом «Облік і аудит»;

- здійснити органічний зв'язок теоретичних і практичних питань щодо професійної підготовки студентів.

Врешті решт оглядові лекції повинні допомогти студентам розібратися з найбільш складними питаннями фахових дисциплін.

Формуючи тематику оглядових лекцій, необхідно першочергову увагу приділяти висвітленню декількох вузлових, найбільш важких, актуальних і одночасно складних для самостійного вивчення студентами проблем.

1.8. Методика проведення індивідуальних і групових консультацій

Під час підготовки до іспитів велику роль відіграють консультації. Зазвичай кожній групі дають дві передекзаменаційні консультації.

Перша консультація має установчий характер. Вона організується для потоку студентів на самому початку терміну, виділеного для підготовки й складання комплексного державного іспиту. Її можна проводити ще до закінчення читання оглядових лекцій.

На консультації пропонуються методичні рекомендації з організації самостійної роботи в період підготовки до державного іспиту:

- над Законами України, прийнятими Верховною Радою, а також постановами Кабінету Міністрів України з питань організації бухгалтерського обліку;

- з підручниками та поточними публікаціями в газетах «Голос України», «Урядовий кур'єр», «Все про бухгалтерський облік» журналі «Економіка України» тощо;

- з навчальними посібниками, методичними вказівками та власними конспектами лекцій з відповідних дисциплін.

Важливо також на першій консультації ознайомити студентів:

- з обсягом вимог, що висуваються на іспиті;
- з характером питань екзаменаційних білетів, користуючись при цьому навчальними програмами з відповідних курсів.

На консультації викладач розповідає студентам:

- про принципи групування питань в екзаменаційних білетах;
- про місце (аудиторії), час та порядок проведення іспиту;
- про режим роботи в дні підготовки до іспиту, включаючи режим роботи бібліотеки, їдальні тощо;

-про методичні вказівки до підготовки і проведення комплексного державного іспиту за фахом.

Друга консультація має на меті надати студентам допомогу у вивченні нових і найбільш складних питань фахових дисциплін. Ця консультація проводиться напередодні іспиту для окремої групи студентів.

Викладач рекомендує студентам заздалегідь сформулювати питання, на які вони бажають отримати додаткові пояснення. Це, зрозуміло, не виключає можливості для кожного студента задавати свої питання під час проведення консультації. Доцільно також на другій консультації проаналізувати найбільш поширені помилки, які допускали студенти в попередніх групах на держіспиті.

Окрім групових консультацій, в міру необхідності, проводяться й індивідуальні. Для цього протягом терміну, виділеного для підготовки та складання комплексного держіспиту, на кафедрі обліку і аудиту затверджується графік консультацій та організується чергування викладачів. Про це своєчасно інформуються студенти.

У цей же період на допомогу студентам в читальному залі бібліотеки університету мають бути організовані виставки методичної літератури, навчальних посібників, альбомів наочних посібників, таблиць і схем, технічних засобів навчання з необхідними ілюстративними матеріалами. Студентам надається також можливість користуватися під час підготовки до комплексного державного іспиту аудиторіями з комп'ютерною технікою.

1.9. Методичні рекомендації з підготовки екзаменаційних питань

Підготовка і формування екзаменаційних білетів є одним з найбільш складних і відповідальних питань. При їх формуванні можна користуватися двома різними підходами.

Перший полягає у збереженні специфіки кожної дисципліни. Це полегшує вирішення організаційних моментів: питання оглядових лекцій,

проведення консультацій, підведення підсумків іспитів тощо. Але можливе дублювання окремих питань.

Другий підхід – комплексний, системний, являє собою синтез усіх наскрізних проблем фахової підготовки. У цьому випадку екзаменаційні питання повинні формуватися на засадах їх методологічного значення, актуальності з погляду на сучасні вимоги.

1.10. Підготовка та характер екзаменаційних білетів

Іспит проводиться за білетами, складеними відповідно до програми комплексного державного іспиту за фахом. Кожний білет складається з двох теоретичних питань; п'яти визначень категорій; двох практичних завдань, що дає змогу перевірити знання студентів з нормативних дисциплін «Організація бухгалтерського обліку», «Організація і методика аудиту», «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством», «Облік і звітність за міжнародними стандартами» за вибором ТДАТУ.

Білету затверджуються на засіданні кафедри обліку і аудиту та методичної комісії факультету економіки та бізнесу.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ ЗА ФАХОМ «ОБЛІК І АУДИТ»

2.1. Вихідні умови державного іспиту за фахом «Облік і аудит»

До комплексного державного іспиту за фахом «Облік і аудит» допускаються студенти, які закінчили вивчення всіх теоретичних дисциплін, склали всі заліки й іспити згідно з навчальним планом бакалавра.

Комплексний державний іспит за фахом «Облік і аудит» проводиться письмово та усно у формі відповідей на питання білета. У процесі підготовки відповідей студент може користуватися навчальними програмами з відповідних курсів для вищих навчальних закладів.

Державний іспит проводиться на відкритому засіданні комісії за наявності не менше трьох її членів; на засіданні комісії можуть бути присутні представники ректорату, деканатів та громадських організацій академії.

Тривалість підготовки одного студента до відповіді на комплексному державному іспиті має складати три години. Тривалість засідання Державної екзаменаційної комісії не повинна перевищувати шести годин на день.

2.2. Методичні поради студенту з підготовки відповідей на питання екзаменаційного білета

Отримавши екзаменаційний білет, студент знайомиться із змістом питань, визначає місце кожного з них у загальній структурі фахової підготовки.

Студенту надається можливість користуватися програмами з кожної дисципліни, що включені до комплексного державного іспиту за фахом.

Визначивши логіку відповіді на питання, потрібно скласти розгорнутий план відповіді, враховуючи при цьому зміст відповідних першоджерел. Важливо також визначити для себе категоріальний апарат, на основі якого буде розглядатися зміст питання. Крім того, студенту треба підготувати вирішення отриманих в білеті задач.

У разі сумніву щодо розуміння сформульованих у білеті питань або умов задачі студент має право звернутися за поясненням до екзаменаційної комісії.

2.3. Про форму проведення державного іспиту

До початку іспиту група студентів, які складають його за розкладом у цей день, запрошується в аудиторію, де відбувається засідання ДЕК.

Голова комісії поздоровляє студентів з початком держіспиту, знайомить їх зі складом ДЕК і коротко пояснює порядок її роботи.

Враховуючи режим роботи комісії, до іспиту запрошуються всі студенти. Кожному з них для підготовки відповідей виділяють окремий стіл.

Необхідні записи студент робить на стандартних аркушах, що видаються комісією.

Кульмінаційна частина іспиту – заслуховування комісією відповідей студента. Якщо останній відхиляється у бік від сформульованих у білеті питань, голові комісії необхідно спрямувати відповідь студента у правильному напрямі. Члени комісії, з дозволу голови ДЕК, мають право задавати уточнюючі й додаткові питання. Методично доцільно задавати питання після відповідей студента на всі питання екзаменаційного білета.

Якщо студент допускає у відповіді помилки, його треба негайно виправляти. При необхідності можна супроводжувати свої зауваження короткими поясненнями, щоб запобігти можливим повторенням аналогічних помилок у наступних відповідях студента.

Додаткові питання члени комісії задають на держіспиті за таких обставин:

- відповідь студента не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності;
- у відповіді допущені суттєві помилки;
- виникають сумніви в оцінці знань студента.

Уточнюючі й додаткові питання необхідно чітко формулювати. Члени комісії повинні пам'ятати про необхідність підтримки на іспиті невимушеної, доброзичливої обстановки, яка сприятиме спокійній підготовці студентів до відповідей. Разом з тим важливо органічно поєднувати на державному іспиті високу вимогливість і об'єктивність в оцінках, індивідуальний підхід до студентів у визначенні рівня їх знань бухгалтерського обліку.

2.4. Єдині критерії екзаменаційних оцінок і методика оцінки результатів державного іспиту

Результати комплексного державного іспиту за фахом визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка «Відмінно» – виставляється за таких умов:

Творчий підхід до засвоєного матеріалу, повнота і правильність виконання завдання. Вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях.

1. Глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень.

2. Чітке, послідовне викладення відповіді на папері.

3. Вміння пов'язати теорію і практику.

Оцінка «Добре» – виставляється за наступних умов:

1. Мають місце деякі непринципові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу.

2. Переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання.

3. Не завжди правильне прогнозування подій від прийнятих рішень.

4. Вміння пов'язати теорію з практикою.

Оцінка «Задовільно» – виставляється за наступних умов:

1. Репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу.

2. Недостатня повнота викладання матеріалу, але при обов'язковому виконанні (можливо з несуттєвими помилками) тих завдань, що пов'язані з розв'язанням практичних задач.

3. Неглибокі знання основного матеріалу, наявність великої кількості неточностей у викладі матеріалу.

4. Нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

5. Утруднення при практичному втіленні прийнятих рішень.

Оцінка «Незадовільно» – виставляється за наступних умов:

1. Відсутність знань з більшої частини матеріалу, погане засвоєння принципів положень курсу.

2. Наявність грубих, принципівих помилок при практичному виконанні отриманих завдань.

3. Невиконання або виконання з великими помилками тих завдань,

що пов'язані з розв'язанням практичних задач.

4. Неграмотне і неправильне викладення відповідей на папері.

2.5. Оформлення результатів держіспиту

Рішення щодо оцінки знань студента приймається Державною екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням простою більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. За умов рівності кількості голосів вирішальним є голос голови.

Студентам, які не склали комплексний державний іспит за фахом з поважних причин (підтверджених документально), **ректором академії йому може бути надана можливість повторного складання іспиту.**

Протоколи засідання Державної екзаменаційної комісії, залікові книжки з проставленими в них оцінками підписуються головою і членами комісії.

III. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖІСПИТУ

3.1. Методика аналізу та оголошення результатів комплексного державного іспиту

Результати комплексного державного іспиту за фахом оголошуються студентам у день його проведення після оформлення протоколів Державної екзаменаційної комісії. При цьому дається загальна оцінка відповідей студентів, відзначаються найбільш яскраві з них, характеризується рівень фахової підготовки студентів.

3.2. Звіт про результати іспиту

Після закінчення роботи Державної екзаменаційної комісії її голова складає звіт. Підсумки комплексного державного іспиту за фахом обговорюються на засіданнях вченої ради університету, вченої ради факультету економіки та бізнесу, кафедри обліку і аудиту

3.3. Реалізація висновків і рекомендацій Державної екзаменаційної комісії

Ректорат, вчена рада факультету економіки та бізнесу, кафедра обліку і аудиту за підсумками комплексного державного іспиту за фахом розробляють і здійснюють відповідні заходи, спрямовані на подальше удосконалення викладання фахових дисциплін в університеті, підвищення якості підготовки фахівців з обліку і аудиту.